

Kapitel 1

– VIL FRU BENGTTSSON være så venlig at lægge sig op på briksen, sagde sygeplejersken.

Frøken Gudrun hed hun, og hun smilede venligt.

Sonja Bengtsson havde bar overkrop, men frøs ikke, selv om det høje vindue stod på klem. Udenfor var der en fugtig augustvarme. Hun var snarere varm på grund af nervøsitet. Krøb sammen og bøjede den lange hals.

Hendes bryster hang løst, hvide og ubeskyttede, med en hud, der var skinnende og blød. Hun kunne ikke skjule dem helt, men det lykkedes hende i hvert fald at dække brystvorterne, mens hun sparkede skoene af uden at være flov. Strømperne var ikke stoppet ved storetåen, men helt nye. Hun havde taget dem ud af indpakningen, inden hun steg på bussen til hospitalet.

Samtidig med at hun lagde sig ned på ryggen, forsøgte hun at trække nederdelen ned, så strømpebåndene ikke kunne ses. Derefter stirrede hun ængsteligt lige op i loftet. Mørkeblå øjne og et fraværende blik, munden bange og sitrende.

Den hvidkittede sagde ikke meget. Han hed doktor Brandh og havde netop vendt ryggen til hende og var i gang med et eller andet henne ved bordet, hvor de forskellige instrumenter lå. Sprøjter og andet, hvad det så end var. Hun ville ikke tænke på det. Briksen stod midt i rummet, hun ville ønske, at hun bare kunne svæve bort. Ud, væk, lige meget hvorhen. Hjertet slog hårdt. Hun turde ikke lukke øjnene, men fortsatte med at stirre op i loftet uden egentlig at registrere noget.

Sygeplejersken, der var klædt i blå kjole og hvidt forklæde bundet om en smal talje, sagde ingenting, men smilede stadig mildt. Sonja Bengtsson sendte hende nogle hastige blikke, som om hun ledte efter noget varmt og menneskeligt.

Frøken Gudrun så sød ud med sygeplejekappen oven på det korte

krøllede hår. Hun havde sideskilning, og håret var ret bag om ørerne, hvad der fik panden til at se glat og høj ud. Hun bevægede sig lydløst som en engel i undersøgelseslokalet. En engel ved sin side var, hvad Sonja Bengtsson behøvede mest af alt. Hun var toogfyre år og havde to børn på seks og otte år, som havde brug for deres mor. Hun var ikke parat til at få en besked af den mere alvorlige slags. Men det var man selvfølgelig aldrig!

Doktor Brandh satte sig på en ståltaburet og drejede om mod briksen. Sonja Bengtsson vendte igen blikket mod loftet, stirrede stift, mens lægen endnu en gang lod fingrene beføle hendes højre bryst. Hans hånd tog til sidst fat om knuden, den sad oppe ved armhulen, ude i siden. Hans fingre var varme, håndelaget blidt, men samtidig sikkert. Det gjorde ikke ondt, overhovedet ikke, men det var ubehageligt, som om brystet ikke længere tilhørte hende, men lægen.

Doktor Brandh var vel omkring de fyre, skønnede hun. Jævnaldrende med hende, men selvfølgelig med et helt andet liv. Han havde et følsomt og mildt udseende, men var tillukket som en østers. Men hun havde nu heller ikke forventet, at det ville blive nogen større fornøjelse.

Han pegede på området: – Jod, tak, sagde han, hvorefter sygeplejersken vaskede det syge bryst af med en vattampon. Derefter tog han handsker på, fandt en sprøjte og stak den ind uden noget forvarsel. Sonja Bengtsson fór sammen. – Det er nemmere, hvis fru Bengtsson ligger stille, sagde doktor Brandh tørt. – Bedøvelsen virker snart.

Sonja Bengtsson trak vejret langsomt og anstrengte sig for at gøre, som lægen sagde. Lå tung og ubevægelig på briksen og forsøgte at slappe af og overgive sig helt og fuldt til denne mand og denne udsatte situation.

Men ikke til Gud.

Hun var ikke som Elsa i opgangen ved siden af, der i alle livets faser satte sin lid til Ham deroppe. Trist nok havde hun ikke hang til det religiøse. Det ville have været nemmere. En trøst.

Formodentlig.

Men man ved aldrig, hangen til det religiøse kommer måske, når man mindst af alt venter det. Menneskene er udstyret med evnen til at forandre sig.

Hun var gået til Elsa Andersson med sin uro, havde siddet i køkkenet og været på nippet til at græde. Knuder var altid ubehagelige at have med at gøre. Og med hensyn til Elsa var det sådan, at hun havde været i samme situation godt et år tidligere. Elsa havde vist hende, hvordan hun havde foldet sine ru hænder og ladet dem hvile mod voksdugens halvt afslidte rosenmønster og bedt til Gud om at blive forskånet for noget alvorligt. Sonja så, hvordan de anspændte træk i Elsas ansigt med ét blev ændret til fred og fortrøstning. Som at trykke på en kontakt, og alt blev lyst. Det trøstede hende at se det, selvom trøsten var beskeden, da Sonja desværre ikke havde et opdyrket talent for at falde i Guds favn, hvor tryk den end måtte være.

På briksen forsøgte Sonja at lede tankerne hen på noget mere enkelt og forståeligt. Hvad som helst. At hun havde været forudseende og forberedt middagsmaden. Det blev fisk. Stegt skrubbe. Efter den store salmonellaepidemi var hun stadig forsigtig med at servere kød, selv om hun vidste, at myndighederne midlertidigt havde indstillet produktionen på Alvesta Slagteri og tømt hylderne i landets butikker for charcuteri og kødkonserves, men at dø af salmonellaforgiftning havde hun sandelig ikke tænkt sig.

Tankerne gik videre til Seth og børnene, måske kunne de tage på en udflugt i weekenden. Cykle til stranden med madkurv og tage en sensommerdukkert. Seth var glad og fornøjet, hun ville ikke sige noget, hvis hun ikke var nødt til det.

Det skramlede, når instrumenterne blev lagt på bakken. Det gjorde nådigt nok ikke ondt længere.

Hidtil havde hendes liv været rigt. Hun havde to raske børn. Seth var godt nok en fantasiløs drønnert indimellem, men for det meste glad. Næsten for glad, som om han ikke ville acceptere livets mørkere sider og helst bagatelliserede problemer og modgang, men det var måske godt i situationer som denne. Han ville sikkert forsøge at få hende i godt humør. *Hvis* det nu var noget farligt. Og Olle og Marianne ... Det skar hende i hjertet. Hun ville sørge for, at hun ikke kom til at svinge dem.

Hvorfor skulle hun også det?

Ingen havde sagt noget om, at knuden var farlig. At den var lumsk og let bredte sig til andre dele af kroppen. Du milde! En afmægtig tåre løb ned ad kinden, hun turde ikke røre armen, så hun kunne tørre den væk med hånden. Pressede i stedet kæberne sammen og kiggede på nogle fugtpletter i hjørnet ved ydervæggen. Det kløede på kinden, den lille strøm ned mod halsen blev større og større.

At hun var så pylret. Et voksent menneske, sådan et pjevs!

Hun ledte efter noget mindre følsomt at fæstne tankerne ved. Snavsetøj passede godt til formålet. Tårerne forsvandt, da hun så sig selv komme slæbende på snavsetøjskurven med lagner, undertrøjer og skjorter. Hun havde reserveret vaskekælderen og strygerummet til den følgende dag sammen med Elsa. Det følte godt. De kunne sludre lidt og tage en kop kaffe mellem skiftene.

Lægen var bestemt ikke uvenlig. Han sagde ikke et ord om, hvad han troede det var.

– Det bliver bare et lille snit, fru Johansson, sagde han og skar videre, eller hvad han nu gjorde.

– Fru Bengtsson, hviskede sygeplejersken.

– Undskyld, sagde han. – Fru Bengtsson, rettede han det til.

En del af svulsten skulle skæres ud og mikroskoperes. En biopsi. En vævsprøve. Mange knuder var helt ufarlige. Faktisk de fleste, mente Elsa, hvis svulst i det ene bryst havde været større og vist sig at være noget, der hørte til kroppens normale manifestationer, og helt ufarlig. Men på det tidspunkt havde de alligevel nået at fjerne hele brystet. Foretrukket at være helt sikre, og det var godt nok, mente Elsa. De var lige gamle, hun og Elsa, så det her var vel noget lignende, tænkte Sonja håbefuldt.

Havde det ikke været for Elsa, var hun nok aldrig kommet af sted til hospitalet. Elsa tvang hende mere eller mindre til at ringe og bede om en tid til en undersøgelse.

– Det er værre med uroen, som gnaver i en, sagde hun. – Bedre at vide besked.

Besked med hvad?

Det var netop det!

Vide, at det ikke var noget farligt.

Og nu kunne hun ikke slippe længere, lægen var snart færdig. Skulle kistelåget skrues på? Han var færdig. Havde desuden syet med tre sting.

– De hører fra os, sagde han og rejste sig, og Sonja så den hvide kittel smutte ud ad døren.

– Jeg sætter lige en forbindelse på, sagde frøken Gudrun venligt.

Det var en lise at mærke hendes forsigtige fingre mod brystet.

– Når bedøvelsen ikke virker længere, kommer det til at gøre lidt ondt, men det er ikke så slemt, sagde hun trøstende. – Det går over om et par dage. Kom tilbage om en uge, så fjerner jeg stingene.

Svimmel gik Sonja Bengtsson fem minutter senere ud på gangen. Da havde hun fået blusen og frakken på og knappet alle knapperne, som om hun frøs. Bussen hjem gik et kvarter senere, men hun orkede ikke at skynde sig.

Det var på tide at lave aftensmad, konstaterede hun også. Men hun var overhovedet ikke sulten.

*

Assisterende overlæge Egon Brandh lod fingrene glide gennem håret, inden han vaskede hænder efter toiletbesøget. Hans tindinger var blevet højere, men det bagudredte hår var stadig tykt og askefarvet, og profilen skarp og uden overflødig fedt.

Han trådte ud på gangen i ambulatoriet og drejede over mod trappeopgangen. Kantinen lå på femte sal med en skøn udsigt over kysten, en udsigt han godt kunne have brug for efter en formiddag, hvor han havde været spærret inde i et behandlingslokale. Desuden var han sulten.

– Doktor!

En stemme stoppede ham, han vendte sig om. Det var frøken Gudrun. – Deres hustru er i telefonen.

Han nikkede, gik ind på sygeplejerskernes kontor og løftede det sorte rør, der lå på skrivebordet. Den velkendte lugt af varm bakelit ramte ham, da han satte røret til øret.

– Egon, jeg vil gerne have, at du kommer hjem og spiser nu, hørte han sin hustru sige.

– Øh ... Han trak på det og forsøgte at finde en sandsynlig und-

skyldning; en patient, et ærinde der hastede, en operation, hvad som helst.

Men behovet for ærlighed over for hustruen gjorde, at svaret blev siddende fast i halsen på ham. Rent faktisk var det ikke meget længere at gå hjem end at tage de fem etager op til kantinen. Lægeboligen lå inde på hospitalsområdet.

Han skammede sig lidt over at indrømme, at han hellere ville sidde og tale med kollegerne i kantinen. Mere interessant og mindre krævende end at være en åndfuld ægtefælle hjemme i sit eget køkken. Som at skifte én slags indespærring ud med en anden.

– Du er simpelthen *nødt* til at komme hjem, hørte han hende sige.
– Jeg kan mærke, at jeg har ægløsning, børnene er i skole, og det er ikke til at vide, hvornår du kommer hjem i aften.

Det var helt rigtigt. Han havde svært ved at forlade klinikken om aftenen. Gik han hjem nu, kunne han blive, så længe han havde lyst i aften, uden at få nogen bebrejdende kommentarer, når han så endelig kom hjem.

Han passerede skadestuen længst nede i bygningen med ambulancemodtagelsen udenfor, åbnede glasdøren, trådte ud i augustsolen i sin hvide kittel og gik med hurtige skridt over mod "lægelængen", der bestod af en række lejligheder til lægerne og deres familier. Ejendommen var godt placeret i udkanten af hospitalsområdet, omgivet af syrener og med en sandkasse og to gynger på stedet. Selv om deres børn var for store til gynger og sandkasser nu. Lejlighederne var vel-disponerede og rummelige. De trivedes fint der, men så sig alligevel om efter en passende grund, hvor de kunne bygge deres eget hus. Hans hustru holdt fast i planen. Det var han glad for.

Han trådte ind i trappeopgangen, og det slog ham, at han ligesom en fange vandrede mellem kirurgisk afdeling og hjemmet med den korte vej imellem som pause.

I to trin ad gangen tog han trappen op til første sal, åbnede køkkendøren, som de for det meste brugte, og fandt sin hustru stående ved køkkenbordet i en stram, grøn, blomstret kjole. Hendes former var der sandelig ikke noget galt med, trods to graviditeter.

– Hej, sagde hun med en uimodståelig varme og pegede hen på soveværelset.

Hun var ikke bare smuk, hun var farverig og livfuld, og lige nu gni-

strede hun som en stjerneaster. Tænk, at han behøvede at minde sig selv om det.

Han følte sig lidt mat og træt. Syntes at det var nok med to børn. Men hun var af en anden opfattelse. Hun ville have flere.

Hvorfor ikke, tænkte han, da hun pressede sin krop mod hans. Mærkeligt hvordan livet kunne vende på et par sekunder.

Hun trak forsigtigt den hvide kittel af ham. Hans mave knurrede hørligt.

– Jeg er sulten, sagde han.

– Værsgo, sagde hun med et nik mod køkkenbordet.

Der stod en tallerken med to smurte madder og en øl, som han fortærede stående. Derefter skred han til værket.

Kapitel 2

TREDJEÅRS SYGEPLEJEELEVERNE var ved at bænke sig i den store forelæsningsaal. Ella-Kristin Banér og Stina Rudström gled ind på stolerækkerne. Rektor Louise Ljunghed-Gräs stod strunk som en ildrager helt oppe foran. Hun ventede med at byde dem velkommen, til snakken og støjen havde lagt sig.

Ella-Kristin fandt sin plads midt i rækken, Stina satte sig ved siden af. De havde det godt i hinandens selskab. De var ikke bare samme årgang, de delte også værelse på Hjemmet for Sygeplejeelever.

Ella-Kristin mærkede den pirrende forventning, som et nyt skoleår altid indebar. Hendes blik gled hen over holdkammeraterne for at finde ud af, om der var sket noget omvæltende i løbet af sommeren, men de så alle sammen ud, som de plejede. Derpå lod hun blikket hvile på rektoren, en høj, rank kvinde, nærmest benet, med knoklede skuldre, der stak ud under den sorte kjole.

Det var endnu ikke alle, der havde indfundet sig. Rektor ventede tålmodigt, men ikke i al evighed, det vidste Ella-Kristin, der konstaterede, at også rektor så ud, som hun altid gjorde. Hun var svær at bestemme aldersmæssigt, men formodentlig havde hun set ud på samme måde for mange hold sygeplejeelever før Ella-Kristins. Sådan virkede det i hvert fald på de fotografier af afgangselever, der var i albummene eller hang i rammer på væggene i biblioteket på Hjemmet, dog med den forskel at rektors ansigtstræk var blødere før. Hun var en af de kvinder, der med alderen tørrede ind som evighedsblomster, snarere end at blive opsvulmede og tykke.

Yderligere nogle elever maste sig forbi dem, der allerede sad på bænkerne. Et minut til – Ella-Kristin kiggede på uret på væggen – så var klokken hel, og rektor, der var punktligheden selv, ville tage ordet.

Ella-Kristin inspicerede rektor lidt mere indgående og noterede sig detaljer, som at hun havde flad mave og smal talje. Så vidt eleverne vidste, havde rektor ingen børn. Hun var ikke gift, og uægte børn

var næppe foreneligt med den ansvarsfulde stilling som skolens leder.

På rektors hoved lyste Sophiakappens hvide puld med et sort bånd rundt om. Det var lidt specielt at være Sophiasygeplejerske. Sophiahemmet var en traditionsrig skole i Stockholm, hvor piger fra fine hjem blev uddannet til sygeplejersker. I hvert fald tidligere. Gråsprængte krøller af blødt hår havde gjort sig fri af håropsætningen under kappen og blandede sig legende med kniplingskanten.

Ella-Kristin kunne godt lide rektor. Det kunne de stort set alle sammen, ligesom de kunne lide at bo på elevhjemmet, på trods af begrænsninger og regler, og selv om de skulle dele værelser. Det var måske snarere derfor. De kunne lide sammenholdet, der voksede og blev næret af, at de alle fik deres dosis lidelse, uro og søvnløshed, men også tilfredshed, af det hårde arbejde. At kunne jamre og beklage sig gjorde tilværelsen rigere. Alle vidste, hvordan det var. De hørte sammen.

Rektor var ikke altid nådigt indstillet, men hun var dog menneskelig, til forskel fra mange afdelingssygeplejersker, der kunne være arrige som lænkehunde og skælde ud uden rimelighed og fornuft. Der udgik en bitterhed fra dem som stikkende torne. Sådan ville de aldrig selv blive, havde de lovet hinanden. De så frem til et liv i glæde, selv om de vidste, at det ikke altid ville blive let. Omgivet af alle de syge mennesker kunne man ikke bedrage sig selv. Selv den mest succesfulde person kunne blive ramt af et eller andet. Sådan var livet. Men den tid, den sorg!

Nu var tiden inde.

Rektor Louise Ljunghed-Gräs rettede sig op og rømmede sig. Stilheden indfandt sig med det samme. Hun ventede yderligere nogle sekunder.

– Velkommen! Dejligt at se jer alle sammen igen, sagde hun endelig og nikkede venligt til dem, samtidig med at hun slog hænderne sammen i en slags glædesgestus. – I ser solbrændte og sunde ud her efter sommeren. Det lover godt for det nye studieår. En ny *frisk* indsats er, hvad vi behøver.

Dette passede dog ikke helt. Ella-Kristin bemærkede, at der var mange, der så blege ud; der havde været for få timer med sol. Tre ugers ferie havde de haft, men nogle af dem havde været nødt til at arbejde også i denne periode for at få enderne til at mødes.

– Jeg har nogle *vigtige* ord at sige til jer! sagde rektor derefter. – Og disse ord har jeg tænkt mig at indlede med, fortsatte hun, og smilet, der før var muntert, blev alvorligt.

I samme øjeblik ændredes samtlige ansigter i salen. De sad alle helt stille i deres blå sygeplejeuniformer med hvide forklæder og hvide, stivede kapper. Sad i rækker på de fastnaglede bænke og ventede på, hvad der ville komme.

– Jeg vil gøre jer alle opmærksomme på, at vi netop nu står foran en *alvorlig* polioepidemi ... så alvorlig, at tusindvis af stakkels mennesker her i landet er blevet syge eller smittet ... En epidemi af den alvorlige slags har angrebet Skandinavien. Som I ved, hærgede polioen i vort broderland Danmark på det grusomste med syv tusind syge og over tre tusind lammede ... Og det er ikke slut endnu ... Nu er Sverige ramt, og vi ved endnu ikke, hvordan det vil gå.

Rektors stemme var kraftfuld. Hun havde en melodisk dialekt fra Dalarna. Ella-Kristin ventede på, at hun ville meddele, hvor mange der indtil nu var døde af polio i Sverige, for at understrege alvoren. Omkring fyre, havde de sagt i radioen.

Men rektor ville åbenbart skåne dem for dette faktum, de skulle jo ud på afdelingerne og gøre tjeneste. At skræmme dem fra vid og sans var hverken nødvendigt eller særlig smart.

Alle, som før havde været så glade over at se hinanden igen, var nu mere afventende og spændte, til trods for at den milde formiddagssol spredte sine generøse stråler ind i salen.

– Nu er det august, fortsatte rektor. – Som I ved, er sygdommen sæsonbetonet og kulminerer normalt i september. Vi nærmer os den måned ... Mange af os har virusset i kroppen ... uden at vide det.

Dette usynlige og utilregnelige fik Ella-Kristin til at gyse. Hun kunne mærke, at Stina ved siden af hende også stivnede.

– Vores opgave ... fortsatte rektor. – *Jeres* opgave, rettede hun det til og hævede stemmen yderligere, – er at gøre, hvad der står i vores ... *jeres* magt for at forhindre, at smitten spredes videre ... og naturligvis at hjælpe dem, der allerede er blevet syge.

Rektor stod ude på gulvet, ikke bag talerstolen. Hendes tøj vuggede i takt med den kraftfulde tale, men fødderne i mørke strømper og snøresko stod urokkelig fast på gulvet. Ella-Kristin havde aldrig set sin rektor i andet tøj. Hun syntes at være ét med uniformen, med

“højtidsdragten”, “festdragten” eller “ulden”, som de kaldte den mørke klædedragt, der var syet af tyndt, blødt uld. Kraven i halsen lyste hvidt, og mellem snipperne sad brochen.

– Jeg kan ikke kraftigt nok betone vigtigheden af god hygiejne ... Vask hellere hænderne med sæbe eller Biosept en gang for meget. *Det-kan-være-virke-lig-skæbne-svangert* at sjuske med dette!

En finger blev nu rakt i vejret som advarsel. Rektor havde fået røde pletter på halsen.

– Smitten spredes via tarmen, og så forstår I nok, at den kan føres videre via fækalier ... eller forurenede drikkevand. Men det behøver vi nu nok ikke bekymre os om her i byen. Man har kontrolleret rensningsanlæggene ...

Ella-Kristin fik det stadig dårligere. Hun trak vejret dybt og holdt det et øjeblik, mens hun hurtigt kastede et blik på de andre i salen, der også så skræmte ud. Et kort øjeblik lod hun frygten komme frem. Den der virkelig stak i hele kroppen. Hun havde grund til at være rigtig urolig. Min elskede Carl, tænkte hun. Han var i hendes tanker hver time på dagen, som om de bestandig levede hud mod hud. Og nu skulle han udsættes for det værste af alt. En stor epidemi.

Det var, som om der var udbrudt krig. En anden slags krig end den, som for nogle år siden ramte Europa. Som om det i retfærdighedens navn var på tide, at Sverige fik sin tilmålte del af ondet. Hendes fædreland i det høje nord, som havde undgået Hitler.

– Polioviruset er jo, som I alle ved, en *lille* djævel! fortsatte rektor i et forsøg på at lette stemningen og illustrerede størrelsen med tommel- og pegefinger. – Virus er jo et af de mindste smitstoffer, som videnskaben har kendskab til ... på et knappenålshoved kan der være cirka fem milliarder af dette virus. Bakterierne er betydeligt større ... Og netop fordi viruset er så lille, kan det let smutte ind i menneskekroppen og leve der som en parasit uden at gøre væsen af sig. Helt raske mennesker kan have dette virus i tarmen uden at vide det ... men bæreren kan, hvis uheldet er ude, smitte andre ...

Al denne snak om en usynlig fare fik igen frygten til at løbe som en skoldhed flod gennem Ella-Kristins krop. Nu turde hun ikke engang trække vejret dybt. Tænk, hvis hun fik det der frygtelige virus i sig!

Hun tænkte på sin mors hvidløgskapsler, som hun havde haft med sig til Hjemmet. Ydede de mon tilstrækkelig beskyttelse?

– Eller bæreren kan i værste fald selv blive syg af polio, fortsatte rektor. – Måske får man en forkølelse eller et lettere maveonde, og så sørger virusset for at trænge videre ind i kroppen og frem til rygmarven for at angribe nervesystemets grå substans, som styrer musklerne. Eller også trænger virusset op til hjernen og de dele, som regulerer synkereflexen og åndedrættet.

Rektor holdt en pause, som om hun indså, at hun havde boret tilstrækkelig dybt i elevernes skjulte frygt og måtte besinde sig. Nu måtte det være nok med skræk og elendighed. Denne bedrøvelige historie, hvor heksen var erstattet med en usynlig smitte.

På grund af den alvorlige tale var de kappeklædte hoveder i salen faldet fremover som tunge blomster på alt for tynde stilke. Der var fuldkommen stille i salen. Ingen skraben, ingen hvisken.

– Hvad der sker, når polioen bryder ud for alvor ... Ja, det ved I alt om, sagde rektor derefter i mere almindelige vendinger og med lavere stemme. – Jeg ved, at I synes, at jeg står her og spilder jeres tid, sagde hun med et blidt smil, ændrede tonefald og blinkede til dem. – Alt det her ved I jo ... Og I er selvfølgelig ivrige efter at komme ud og bestille noget ... Men *repetition er kundskabens moder!*

Ansigterne i salen var stadig koncentrerede og tillukkede.

– Som rektor for denne skole har jeg pligt til igen og igen at betone, hvor vigtigt det er med omhyggelig håndhygiejne ... det kan ikke siges for tit ...

Hænderne var ofte ru af al den vasken. Ella-Kristin syntes ikke, hun sjuskede på det punkt. Stina sad og vred sine hænder. Ulasteligt rene med forbilledligt korte negle uden sorte rande.

– ... både når I arbejder på afdelingen, og når I selv har været på toilettet ... Desuden vil jeg understrege, hvor betydningsfuldt det er, at I med den allerstørste tålmodighed og energi hjælper dem, som alligevel er blevet ramt. Heri ligger en stor opgave, da der ... som I ved ... ikke findes nogen behandling. Ikke endnu ... men der kommer helt sikkert snart en løsning. Flere steder i verden, ikke mindst her i Sverige, arbejder dygtige forskere dag og nat for at finde en vaccine, som beskytter mod sygdommen, og som ikke samtidig er farlig.

Ella-Kristin var vokset op med sin mors snak om ikke at lege i bunker af nedfaldne blade om efteråret og ikke spise nedfaldsfrugt. Måske ville hun slippe for børnelammelsen?

Men hun vidste nu godt, at det ikke var i nedfaldne blade, smitten fandtes. Heller ikke i frugten. Spøgelset var et virus. En usynlig *djævel*, som rektor Louise Ljunghed-Gräs lige havde kaldt det.

Det var, når folk mødtes igen efter sommeren, at sygdommen spredte sig, sagde man.

Børnelammelsen.

Men nu var det ikke kun børn, der blev smittet. Smitten havde været i landet længe, var kommet og gået. Nogle år var der mange, der blev ramt, andre år færre. Men der var sket noget, nu syntes smitten at ramme hvem som helst, ikke først og fremmest børn.

Og ikke nok med det, de voksne, der blev smittet, blev tilsyneladende mere syge, fik de at vide. Der havde også stået noget om det i aviserne. Og radioen rapporterede næsten hver dag om polioen og dens tragiske følger. Piskede simpelthen en stemning op. Man oplyste med saglig stemme antallet af syge. Klagede over myndighederne, som ikke gjorde noget for at afbøde det. I alt fald ikke tilstrækkelig hurtigt.

Hvidløgskapslerne, var det umagen værd at tage dem? Skulle hun driste sig til at spørge?

Nej, hun lod være. Ville ikke risikere at blive grinet ad.

Rektor sagde derefter, som en slags trøst, at mange af dem formentlig allerede var immune. At de var blevet smittet som børn, men ikke var blevet syge og dermed havde fået en naturlig beskyttelse for evigt.

Problemet var bare, at ingen vidste, hvem der var immun. Og endnu værre: hvem der ikke var det.

– Men glem ikke, at med opmuntring og støtte fra afdelingens personale, fra jer og naturligvis fra pårørende ... og ved hjælp af efterbehandlinger som fysisk træning, massage og bade kan man opnå store forbedringer og i bedste fald få lammelserne til at forsvinde, hørte Ella-Kristin rektor sige, som i det fjerne.

Rektor var nu blevet helt blank i ansigtet, som hun stod der i sin langærmede, uldne dragt. Ella-Kristin, der selv havde sådan en dragt, som hun bar ved højtidelige lejligheder, og når de opholdt sig uden for hospitalsområdet, vidste, at ulden tillod varmen at trænge fint igennem, men afkølede virkede den så sandelig ikke.

Derefter gik rektor over til de mere praktiske ting, som at bede

dem om at se efter, hvilken afdeling de skulle arbejde på, da der var lavet visse justeringer på grund af polioen. Der var sat en seddel med informationer op. Ella-Kristin og Stina havde set dem allerede dagen før. At det var Stina og ikke hende, der midlertidigt var blevet overflyttet til epidemisk afdeling, var formodentlig tilfældigt, tænkte Ella-Kristin, og hun sagde ikke noget. De havde ellers begge to allerede haft en kortere praktikperiode der.

Men det, der som sagt var brug for nu, var stærke ben og dygtige hænder.

Hvis bare det ikke havde været for Carl Emilsson, Ella-Kristins udkârne. Det var Stina, som skulle være sammen med ham om dagen. Det ville hun ellers gerne selv for i smug at kunne smile til ham på gangen, selv om de selvfølgelig ikke skulle vise de andre, at de var sammen. Det ville absolut ikke være passende!

Selv skulle Ella-Kristin på Øre. Hun slap således for at komme i nærkamp med polioen på Epidemien. Måske havde hun trods alt været heldig, hvorimod hendes Carl og også Stina måtte leve med problemet.

På bænkerækkerne turde man endelig slappe af. I hvert fald de af dem, der ikke skulle på Epidemien og blive smittet. De rejste sig og skyndte sig ud gennem døren. Ella-Kristin ventede derimod lidt og gik så hen til rektor.

– Jeg ville gerne tale med rektor, sagde hun med kinder så røde som nykogte krebs, mens hun kniktede.

Rektor så hende dybt i øjnene, forbi de røde kinder.

– Så siger vi i morgen klokken kvart over elleve på mit kontor, sagde hun.

Kapitel 3

BLUSEN KLISTREDE til kroppen. Bakken var ikke særlig stejl, men den var lang. Ulla lænede kroppen ud over styret, mens hun fæstede blikket på asfalten lige foran den rustne forskærm.

– Jeg tror, jeg skal kaste op, stønnede Gittan på en hjullængdes afstand.

– Lad være med det! fik hun sagt i et muntert forsøg på at anspore hende. – Holder vi det her tempo, så når vi det.

De to sammen igen efter den lange sommer. Blæsten i håret, på cykel, altid på vej et eller andet sted hen. Bomuldskjolerne flagrede, de bare ben var stærke.

De var på vej til skole: Ulla Persson og Birgitta Lundén, som aldrig blev kaldt andet end Gittan. De havde aftalt at mødes, det samme sted som altid, der hvor vejen ud til villaerne ved havet krydsede vejen hen til boligblokkene. I dag mødte de lidt senere, fordi det var første dag efter ferien.

Det var, som det plejede. Så man Ulla, så man samtidig Gittan, og omvendt. Sådan sagde folk og lo. Pigerne havde hørt det mange gange.

Bedste veninder, der var uadskillelige fra den første dag på pigeskolen. Som en vogn koblet på lokomotivet. Det skiftede lidt, hvem der var lokomotiv, og hvem der var vogn, og det var nok det, som gjorde, at de holdt sammen. Lige nu trak Ulla Gittan op ad bakken. Ulla med de stærke ben.

De hang sammen som ærtehalm trods deres forskellige *føruudsætninger*, sagde folk også. Ordet *føruudsætninger* havde sat sig fast i Ullas indre, som en burre på en ulden trøje. Et negativt ladet ord, som man hviskede for ikke at gøre hende forlegen. Ulla havde lagt mærke til, at Gittan lod som ingenting i de tilfælde, hvor ubetænksomme mennesker åbnede munden. Ord der slap ud. Ord der sved og fik Gittan til at rødme af skam.

Det var tydeligt, at Gittan også følte sig dårligt tilpas på Ullas vegne. Gittan, som selv befandt sig på den *rigtige side*, men godt kunne mærke, at det sidste, Ulla ville have, var medlidenhed. Ulla var evigt taknemmelig over, at Gittan lod være med at påtvinge hende disse ynkelige følelser. Men de var jo venner. Rigtige venner, og venskabet var stærkt.

De konkurrerede nu, men ikke for alvor, det var nærmest en leg i flyvende fart. Deres kroppe var også forskellige, der kunne man tale om forskellige forudsætninger! Ulla var stærk, veltrænet og udholdende. Hun vidste, at det var helt umuligt, at hun ville blive overhalet af Gittan, som ikke var så vild med at anstrenge sig fysisk.

Tør asfalt, bløde skygger, der var blevet længere. Lidt endnu, så fladede vejen ud. Solen skinnede også i dag mildt og dejligt. Den havde den uforskammede vane at vise sig fra sin mest generøse side netop omkring skolestart. Dens stråler frembragte en behagelig og vemodig sensommervarme, indimellem så stærk, at tøjte klistrede, og sveden dryppede.

Ulla havde en evig drøm om at være ved stranden i bagende sol, ligge på sandet eller græsset, blive varm og døsig. Have fri og slikke sol. Godt nok var hun cyklet til stranden enkelte søndage, hvis vejret havde været fint, eller om aftenen for at få en dukkert, men det meste af tiden havde hun stået i larmen på chokoladefabrikken og set de fyldte chokolader komme rullende mod sig for derefter sirligt at blive lagt i æsker. Eller vingummi med jordbærsmag, slikkepinde eller pastiller, der skulle lægges i dåser.

De rullede stille og roligt af sted. De kørte forbi hospitalet, hvor folk var på vej ind. Gittan klemte med sin ringeklokke, så de undgik at køre ind i en ung mand, som lavede et dristigt sving på cyklen. Han lo undskyldende og vinkede til dem.

“Det var måske en læge”, sagde Gittan drømmende. “Gud, sikken flot fyr!”

En læge, der hastede af sted til de vigtige arbejdsopgaver, der ventede ham, tænkte Ulla, som var vant til sin mors beretninger om de fine læger. Disse fornemme herrer med lang uddannelse, stor anseelse og høj løn. Hvor høj turde hendes mor slet ikke tænke på. Ullas mor fik altid noget respektfuldt i stemmen, når hun fortalte om de bemærkelsesværdige operationer, lægerne skulle udføre på de syge

kroppe, som hun skrubbete rene nede i baderummet i sygehusets kælderetage. Komplicerede indgreb, der kunne redde liv. Hendes mor talte indforstået, som om det var hende selv, der skulle operere. Mindst. Ulla begyndte allerede som lille at drømme om selv at komme ind bag den røde murstensfacade for alvor. At arbejde i umiddelbar nærhed af det, der var vigtigt, det der betød noget for mennesker. Hospitalet var livets univers. Ikke kun dødens. At Ulla ville være sygeplejerske, var ingen hemmelighed. Spørgsmålet var snarere, hvordan det skulle kunne lade sig gøre. Det var ikke hendes karakterer, der var problemet, for de var langt over middel, men det var dyrt at sidde på skolebænken, når hun i stedet kunne begynde at arbejde og tjene de penge, som de sådan havde brug for. Hun og hendes mor.

Gittan og Ulla fortsatte over jernbanesporene. En karré til, så hoppede de af cyklerne og satte dem i stativet i skolegården. Ullas fødder i hvide strømper gled ubehageligt i sandalerne, da de skyndte sig hen mod porten. Rømmene var slidte, lædersålerne så tynde, at hun kunne mærke det ujævne grus mod fødderne. Men ingen af rømmene var gået i stykker endnu. Sandalerne holdt. Hvis hendes far havde levet, havde han selv forsålet dem for hende, så hun kunne bruge dem et år til. Hendes mor havde ikke engang foreslået at bruge penge på en skomager. Snart var sommeren slut, og der var en evighed til næste sommer. Ulla havde sine egne penge nu. Men hun havde ikke tænkt sig at bruge dem på et par gamle sandaler.

Aldrig i livet!